

1 การเมืองแบ่งขั้ว คนไทยแบ่งข้าง... สัญญาณอันตรายของสังคมไทย

นานกว่า 3 ปีแล้วที่สังคมไทยต้องเผชิญกับความบอบช้ำอย่างหนัก จนทำให้สถาบันจัดดัชนีความสงบสุขโลก (Global Peace Index) จัดอันดับให้ประเทศไทยมีความสงบสุขต่ำกว่าประเทศอาเซียนทุกประเทศ ยกเว้นประเทศเดียว (คือพม่า) เพราะความขัดแย้งระหว่างคนไทยด้วยกัน ที่เริ่มจากความขัดแย้งทางการเมือง ก่อนบานปลายสู่ความแตกแยกทางสังคมจนมองเกือบไม่เห็นหนทางเยียวยา

ก้าวเข้าสู่สังคมแห่งความขัดแย้ง

เสียงตะโกนตอบโต้กันระหว่าง “ทักษิณ...สู้ๆ” และ “ทักษิณ...ออกไป” ที่ดังขึ้นตั้งแต่ปี 2540 ทำให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่ห้วงเวลาแห่งความขัดแย้งอย่างเต็มรูปแบบ โดยนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี ถึงกับประเมินว่าสังคมไทยก้าวเข้าสู่สถานการณ์ที่ค่อนข้างอ่อนไหวและน่าเป็นห่วงอย่างมาก เพราะทุกเรื่องถูกมองว่าเกี่ยวข้องกับการเมืองไปหมด ทำให้คนไทยตกอยู่ในภาวะ “แบ่งแยกกันทั้งประเทศแล้ว”¹

การรัฐประหารเมื่อ 19 กันยายน 2549 นำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แต่ผลการลงประชามติที่มีเสียงเกินครึ่งไม่มากนัก (ร้อยละ 58) ของคนที่มาลงมติ “รับ” ร่างรัฐธรรมนูญเมื่อ 19 สิงหาคม 2550 ทำให้สื่อต่างประเทศที่คลุกคลีกับการเมืองไทยมานานอย่าง ฌอร์จ คริสติน มองว่าไทยกำลังดุ่มเดินไปข้างหน้าสู่จุดที่เป็นประชาธิปไตยน้อยกว่าเดิม แต่บทวิเคราะห์ที่น่าสนใจมากที่สุดคงหนีไม่พ้น เซธ มายแดนส์ แห่งอินเตอร์เนชั่นแนล เฮรัลด์ ตรี뷴 ที่มองเสียง “ปฏิเสศ” ร่างรัฐธรรมนูญจากภาคเหนือและอีสานว่า สังคมไทยยังคงแตกแยกออกเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจน และจะส่งผลกระทบต่อ การเลือกตั้งที่จะมาถึงและจะทำให้ประเทศนี้แยกออกเป็นฝักฝ่ายไปอีกเนิ่นนาน ตามมาด้วยความเห็นของ คริส เบเกอร์ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ ชาวอังกฤษ ที่ระบุชัดเจนว่ามองเห็น “อันตรายสูงสุด” รออยู่ข้างหน้า²

ไม่นานนักบทวิเคราะห์ของสื่อต่างประเทศก็เริ่มปรากฏเด้ากลางแห่งความเป็นจริงทีละน้อย เริ่มจากผลการเลือกตั้งที่พรรครัฐบาลยังคงเป็นเครือข่ายของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เพียงแต่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คือ นายสมคิด สุนทรเวช ในฐานะหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ซึ่งก็คือพรรคไทยรักไทยที่ถูกยุบไปนั่นเอง

28 มีนาคม 2551 หรือ 2 เดือนหลังมีรัฐบาลสมคร กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พป.ป.) ก็ประกาศชุมนุมครั้งแรกที่หอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก่อนเคลื่อนไปปิดถนนที่สะพานม้ฆวานรังสรรค์ โดยระบุว่าเพื่อโค่นระบอบทักษิณ ไล่รัฐบาลหุ่นเชิด รวมทั้งคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อลบล้างความผิดให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

เมื่อกลุ่มพันธมิตรฯ ที่ใช้การใส่เสื้อเหลืองเป็นสัญลักษณ์ทวนกลับมาอีกครั้ง กลุ่มต่อต้านพันธมิตรฯ ก็กลับมาเช่นกัน ในนามของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ที่ใช้สีแดงจากการต่อต้านร่างรัฐธรรมนูญมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อตอบโต้ทันที โดยทั้งสองฝ่ายต่างก็สร้างกระแสสังคมขึ้นมาเพื่อรองรับความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของตนเอง

สถานการณ์ที่เริ่มร้อนแรงและมีแนวโน้มว่าจะนำไปสู่การเผชิญหน้าของคนไทยด้วยกัน จึงทำให้สถาบันจัดดัชนีความสงบสุขโลก (Global Peace Index) จัดอันดับให้ประเทศไทยมีความสงบสุขต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนทุกประเทศ ยกเว้นประเทศเดียวคือ พม่า ทั้งนี้เพราะมีแนวโน้มว่าจะเกิดการชุมนุมประท้วงที่อาจบานปลายไปสู่ความรุนแรง³

นายสุรชาติ บำรุงสุข นักวิชาการด้านความมั่นคงแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขียนบทความว่า ผลการเลือกตั้งไม่ใช่ปัจจัยที่จะยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการรัฐประหารได้ แต่ปัญหานี้จะยังสืบทอดต่อเนื่องมาถึงการเมืองหลังเลือกตั้ง จนทำให้เห็นแนวโน้มที่ชัดเจนว่าการต่อสู้ครั้งนี้มีลักษณะสุดโต่งของความเป็น “สงครามการเมือง” ที่ต่างฝ่ายต่างมุ่งเอาชนะต่อกันในทุกวิถีทาง และมีลักษณะของการไม่ประนีประนอม โดยมีการแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน ทำให้มีความกังวลว่าทำอย่างไรจะไม่กลายเป็น “สงครามกลางเมือง” ในสังคมไทย⁴

นับจากนั้นมา เลือกลีโงงและมือตบจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มพันธมิตรฯ โดยมีสถานีโทรทัศน์เอเอสทีวีเป็นสื่อประจำกลุ่ม ขณะที่กลุ่มนปช. ก็มีเสื้อแดงและตีนตบติดตามมาจนกลายเป็นสัญลักษณ์ของอีกฝ่าย โดยมีรายการความจริงวันนี้ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์เป็นช่องทางการสื่อสาร ก่อนที่จะขยายแนวร่วมไปสู่กลุ่มต่างๆ ที่มากกว่า การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยเฉพาะประเด็นเรื่องรัฐธรรมนูญและอำนาจประชาธิปไตย

โหมไฟแห่งความรุนแรง

การประกาศชุมนุมขับไล่รัฐบาลแบบยึดเยื่อและถาวรของกลุ่มพันธมิตรฯ ทำให้เช้าของวันที่ 31 พฤษภาคม 2551 คนไทยทั้งประเทศต่างหวั่นวิตกหลังฟังถ้อยคำของนายสมคิด สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีที่ประกาศออกโทรทัศน์ว่า พร้อมสลายมือปืนขึ้นแตกหัก ทำให้ผู้คนหลังไหลออกมาร่วมชุมนุมกับกลุ่มพันธมิตรฯ มากขึ้นกว่าปกติ ท่ามกลางสถานการณ์ที่ล่อแหลมว่าจะเกิดความรุนแรงหากมีการสลายผู้ชุมนุม นายปริญญา เทวานฤมิตรกุล จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พร้อมกับเครือข่ายต่างๆ ออกมาประกาศตัวเป็น “พลังสีขาว” โดยระบุว่าเห็นต่างกันได้ แต่อย่าใช้ความรุนแรง และในที่สุดคำประกาศสลายมือปืนของนายกรัฐมนตรีก็ลดระดับลงเป็นเพียงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปเจรจาขอให้กลุ่มพันธมิตรฯ ย้ายสถานที่ชุมนุมแทน

ยิ่งนานวัน ยุทธวิธีในการขับไล่รัฐบาลของกลุ่มพันธมิตรฯ ก็ยิ่งเพิ่มความหลากหลาย โดยเฉพาะการใช้รูปแบบดาวกระจายไปตามสถานที่ต่างๆ พร้อมกับใช้มาตรการอารยะขัดขืนในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการดักประท้วงและขับไล่รัฐมนตรี ขณะลงพื้นที่ จนต้องยกเลิกกำหนดการตรวจราชการหลายครั้ง หลายหน ผลจากการขยายแนวร่วมออกไปสู่พื้นที่ต่างจังหวัดของทั้ง 2 ฝ่าย ทำให้การเผชิญหน้าระหว่างกันถูกขยายวงกว้างตามไปด้วย

24 กรกฎาคม 2551 สัญญาณแรกของความรุนแรงก็ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนเมื่อกลุ่มพันธมิตรฯ เตรียมเปิดเวทีปราศรัยภายในสวนสาธารณะหนองประจักษ์ศิลปาคม กลางเมืองอุดรธานี ทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมในนาม “ชมรมคนรักอุดร” ยกพวกเข้ามาทำร้ายกลุ่มพันธมิตรฯ จนมีผู้บาดเจ็บจำนวนมาก ภาพของความโหดร้ายถูกเผยแพร่ออกไปทั่วประเทศ แต่ดูเหมือนว่าความขัดแย้งได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนบานปลายไปหลายพื้นที่ ไม่เว้นแม้กระทั่งในกรุงเทพมหานคร

องค์กรสิทธิมนุษยชนระดับโลก “ฮิวแมนไรตส์วอตช์” ออกแถลงการณ์ประณามรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ไทยที่เพิกเฉยต่อการป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นแล้วครั้งแล้ว เช่นเดียวกับกลุ่มนักวิชาการจากหลายสถาบันที่ออกแถลงการณ์ประณามความรุนแรง แต่ดูเหมือนว่าทั้ง 2 ฝ่าย ต่างก้าวมาไกลจนเกินกว่าจะรับฟัง

และแล้วเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นภาพของความพร้อมที่จะก่อเหตุรุนแรงจากทุกฝ่าย แม้กลุ่มพันธมิตรฯ ประกาศมา

ตลอดว่า ชุมนุมแบบสันติและอหิงสาก็เกิดขึ้น เมื่อ 26 สิงหาคม 2551 ทันทีที่ยุทธการดาวกระจายของกลุ่มพันธมิตรฯ เริ่มต้นขึ้นพร้อมกันในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะการบุกยึดสถานีโทรทัศน์เอ็นบีทีหรือช่อง 11 ทั้งภาพการจับกุมและอาวุธทั้งไม้ มีด ปืนหนึ่งสติก ลูกกระสุนเหล็กที่ปรากฏเป็นข่าวกลายเป็นหลักฐานแห่งความรุนแรงทั้งสิ้น วันเดียวกันนั้นเองยังทำให้รัฐบาลสมคิด สุนทรเวช ต้องเร่ร่อนออกจากทำเนียบรัฐบาลหลังจากกลุ่มพันธมิตรฯ บุกเข้ายึดทำเนียบรัฐบาลเป็นสถานที่ชุมนุมอย่างถาวร

ในที่สุด 2 กันยายน 2551 พื้นที่กรุงเทพมหานครก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการถูกประกาศใช้ พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หลังเกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างกลุ่ม นปช. และกลุ่ม พปป. บนถนนราชดำเนินนอก จนทำให้มีผู้เสียชีวิต 1 ราย บาดเจ็บสาหัสและไม่สาหัสกว่า 40 ราย ตามมาด้วยเหตุรุนแรงที่ จ.เชียงใหม่ เมื่อกลุ่มเสื้อแดงรุมทำร้ายพ่อของแกนนำพันธมิตรฯ ประจำ จ.เชียงใหม่ จนเสียชีวิต จนทำให้ชาวเชียงใหม่สลดใจกับเหตุการณ์ไม่คาดฝันที่เกิดขึ้น

ประเทศไทยในหัวเวลานั้นเต็มไปด้วยบรรยากาศของความ “ทุกข์” ถ้วนหน้าเพราะบ้านเมืองเต็มไปด้วยความวุ่นวายรายวัน กฎหมายหมดสภาพการบังคับใช้ การประท้วงเกิดขึ้นทั่วประเทศ ทั้งยึดสถานที่ราชการ ปิดสนามบิน ตัดน้ำ ตัดไฟ สถานที่ราชการ รถไฟหยุดวิ่ง เสียระเบิดตั้งขึ้นกลางกรุงเทพฯ บ่อยครั้งขึ้นเรื่อย ๆ

สำนักข่าวต่างประเทศล้วนรายงานตรงกันว่าสถานการณ์การเมืองในเมืองไทยเต็มไปด้วยความรุนแรง นายันันท์วัฒน์ บรรณานันท์ นักกฎหมายมหาชน จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า “วันนี้เมื่อต่างฝ่ายต่างนึกถึงประโยชน์ตัวเองแล้ว ผมไม่แน่ใจว่าในที่สุด 2 ฝ่ายใครได้ประโยชน์มากกว่ากัน แต่ที่รู้แน่นอนคือประเทศเสียหายแล้ว เสียหายทุกอย่าง” ขณะที่แดน โฟนแมน นักวิเคราะห์ของเครดิตสวิส ถึงกับระบุชัดว่าเกรงว่าประเทศไทยจะกลายเป็นประเทศที่ไม่สามารถควบคุมได้⁶ และประเทศไทยก็ถูกจับตาจากทั่วโลกในฐานะเป็นประเทศที่อันตรายทันที

ขณะที่วิกฤตการเมืองก็เริ่มลุกลามเข้ากระทบเศรษฐกิจของประเทศอย่างชัดเจน โดยนายธนวรรธน์ พลวิชัย ผู้อำนวยการศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กล่าวว่าผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมเสียหายแล้ว 19,000-35,000 ล้านบาท⁶

ไม่มีที่ยืนสำหรับความเป็นกลาง

สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้นายนิธิ เอียวศรีวงศ์ นักวิพากษ์สังคมชี้ว่า ความขัดแย้งที่ดุเดือดของทั้งสองฝ่ายจะทำให้สังคมตกอยู่ในภาวะหวาดระแวงต่อกันสูงมาก และยากที่จะหาคนกลางเพื่อคลี่คลายสถานการณ์⁷ สอดคล้องกับความเห็นของนายพงศ์ธรรม เฝ้าไท ที่ว่า ความขัดแย้งของสังคมไทยมาถึงจุดบานปลาย ภาพความเกลียดชังที่แสดงออกมารุนแรงไม่น้อย

กว่าการเหยียดผิวในโลกตะวันตกเมื่อหลายสิบปีก่อน การไม่ยอมถอยของคนทั้งสองฝ่ายได้ผลักดันให้ประเทศชาติถอยหลังกลับไปสู่ยุคมืดที่แทบไม่เหลือแสงสว่าง และสิ่งที่ขาดหายไป ในสังคมไทย คือ พื้นที่กลางที่จะแยกคนทั้ง 2 ขั้วความคิด ออกจากกัน สุดท้ายไม่ว่าชัยชนะจะตกเป็นของฝ่ายใดก็ตาม ล้วนขู่มือให้ร้องไปบนซากปรักหักพังของบ้านเมือง⁸

ถ้อยคำดังกล่าวปรากฏเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้สื่อข่าวเริ่มถูกคุกคามขณะปฏิบัติหน้าที่ในท่ามกลางสถานการณ์แห่งความขัดแย้งและเต็มไปด้วยความหวาดระแวงสูงยิ่ง ไม่เว้นแม้กระทั่งถูกคุกคามจากการสวมเสื้อที่มีข้อความ “ยุติความรุนแรง” จนผู้สื่อข่าวต้องเปลี่ยนเสื้อเพื่อคลี่คลายสถานการณ์

7 ตุลาคม 2551 สังคมไทยก็ต้องย้อนกลับมาทบทวนถึงการรับมือกับกลุ่มผู้ชุมนุมตามหลักปฏิบัติที่เป็นสากลอีกครั้ง หลังเกิดเหตุการณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจยิงแก๊สน้ำตาเข้าใส่กลุ่มพันธมิตรฯ ที่เคลื่อนตัวไปปิดล้อมรัฐสภา เพื่อไม่ให้รัฐบาลใหม่ของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เข้าแถลงนโยบายต่อรัฐสภา จนมีผู้เสียชีวิต 2 คน และผู้บาดเจ็บจำนวนหลายร้อย รวมทั้งภาพที่ปรากฏผ่านสื่อแขนงต่างๆ กระชากให้คนไทยตกอยู่ในห้วงแห่งทุกข์อย่างถึงที่สุดอีกครั้ง

นายพนอล กรรณิการ์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยความสุขชุมชน สรุปลงความสุขมวลรวมระหว่างการสำรวจเมื่อ 7-11 ตุลาคม 2551 พบว่าความสุขของประชาชนลดลงอย่างเห็นได้ชัด นั่นคือจากคะแนนเต็ม 10 ลดลงเหลือ 5.82 ในเดือนสิงหาคม ซึ่งถือว่าไม่ตื๋น แต่ถึงเดือนตุลาคมกลับแย่งลงกว่าเดิมอีกเหลือเพียง 5.64 และเรื่องราวที่ทำให้ประชาชนทุกข์มากกว่าสุขก็เป็นเรื่องการเมือง และปัญหาทางเศรษฐกิจ⁹

หลังเหตุการณ์สลายการชุมนุมเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ผ่านไป ก็เกิดความพยายามจากหลายฝ่ายเพื่อหาช่องทางยุติการเผชิญหน้าและยุติความรุนแรงขึ้นอีกครั้ง โดยมีการประชุมของเครือข่ายसानเสวนาเพื่อสันติธรรมที่หอประชุมใหญ่กรมประชาสัมพันธ์ อาทิ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา นายโคทม อาริยา จากศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล นายประมนต์ สุธีวงศ์ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันพระปกเกล้า และองค์กรเครือข่าย 170 แห่ง พร้อมกับมีข้อเรียกร้องให้ทุกฝ่ายยุติความรุนแรง หลีกเลี่ยงการปะทะทุกรูปแบบ และหันมาสานเสวนาเพื่อสันติธรรม

พร้อมกันนั้น กลุ่มเครือข่ายสันติประชาธรรม ที่นำโดยนายธเนศ อาภรณ์สุวรรณ คณบดีคณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็ได้แถลงข่าวที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรียกร้อง 3 หยุต ได้แก่ หยุตนำมวลชนมาปะทะกัน หยุตให้ท้ายพันธมิตรฯ หยุตนำประเทศไทยสู่อนาธิปไตยและการรัฐประหาร

แน่นอนว่าท่ามกลางเสียงตอบรับของฝ่ายต่างๆ ในสังคม ทั้งพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี นายสมชาย

วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี รวมทั้งเอแบคโพลส์ได้สำรวจพบว่าประชาชนร้อยละ 94.0 เห็นด้วยกับการรณรงค์ให้คนไทยยุติความรุนแรง แต่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกลับไม่เห็นด้วยและออกมาตอบโต้อย่างเผ็ดร้อนอีกต่างหาก¹⁰

เชิร์ช มายแดนส์ ผู้สื่อข่าวประจำกรุงเทพมหานครของหนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ไทมส์ และอินเตอร์เนชั่นแนล เฮรัลด์ ทริบูน เขียนบทความหลังเหตุการณ์สลายมีอบ 7 ตุลาคม 2551 ว่า ประเทศเหมือนถูกผ่ากลาง ต่างฝ่ายต่างแข็งขืนยืนยืนเอาเป็นเอาตายอย่างน่าตระหนก ผิดเพี้ยน บิดเบี้ยวไปจากขนบเดิมในสังคมไทยที่หลายๆ คนคุ้นเคย จนถึงระดับชวนให้แตกตื่น¹¹

จนกระทั่งกลุ่มพันธมิตรฯ ใช้มาตรการปิดสนามบินดอนเมืองและสนามบินสุวรรณภูมิในช่วงปลายปี ก่อนที่จะประกาศยุติการชุมนุมเมื่อ 3 ธันวาคม 2551 หลังการตัดสินยุบพรรคพลังประชาชนและพรรคร่วมรัฐบาลของศาลรัฐธรรมนูญ จนนำไปสู่การเปลี่ยนชั่วคราวการเมือง และพรรคประชาธิปัตย์ก้าวขึ้นมาเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลแทน แต่การสานเสวนาเพื่อหาช่องทางสมานฉันท์ก็ยังคงตกอยู่ในวังวนที่ไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด

ขณะที่ประเทศไทยถูกจัดอันดับจากหนังสือพิมพ์เดลีเทเลกราฟของอังกฤษว่า เป็นประเทศที่อันตรายลำดับ 7 จาก 20 ประเทศทั่วโลก ทั้งนี้เพราะมีการประท้วงเคลื่อนไหวทางการเมืองจนต้องประกาศภาวะฉุกเฉินในสนามบินหลักของกรุงเทพฯ ทั้ง 2 แห่ง¹²

ความแตกแยกของสังคมไทย

แม้ผลพวงจากการประท้วงที่ยืดเยื้อและยาวนาน จะสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างใหญ่หลวง ดังที่นางอมรา ศรีพยัคฆ์ ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย กล่าวว่าผลเสียหายจากการปิดสนามบินหนักหนาสาหัสยิ่งกว่าเหตุการณ์โรดบล็อคที่ทำให้หนักท้องเที่ยวหายไป 1 ล้านคน และเหตุการณ์สึนามิที่หนักท้องเที่ยวหายไป 1.8 ล้านคน¹³ แต่การสร้างสมานฉันท์ แก้ปัญหาความแตกแยกของคนในชาติ กลายเป็นภารกิจลำดับต้นๆ ของรัฐบาลใหม่ที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี

แม้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี จะยืนยันว่าในวันนี้ยังไม่สามารถทำให้ความขัดแย้งที่มีอยู่หมดไปได้ แต่หลักสำคัญก็คือจะพยายามชั่งตวงจำกัดในเรื่องความขัดแย้งให้อยู่ในกรอบมีขอบเขต และเชื่อว่าความยุติธรรมคือหัวใจของการนำสมานฉันท์ความปรองดองกลับคืนมา โดยพร้อมจะทำงานเพื่อทุกคนไม่ว่าจะใส่เสื้อสีอะไร¹⁴ แต่ดูเหมือนว่าทุกฝ่ายต่างรู้ดีว่าภารกิจยุติความขัดแย้งของคนในชาติเป็นเรื่องที่ยาก และยังคงมองไม่เห็นหนทางแห่งความสำเร็จในเร็ววัน

เพราะเพียงแต่วันแถลงนโยบายของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ ก็ต้องพบกับการแสดงพลังของคนเสื้อแดงต้องเลื่อนวันและเปลี่ยนสถานที่จากรัฐสภาเป็นกระทรวงการต่างประเทศ ตามมาด้วย

ยุทธการดาวกระจายของกลุ่มเสื้อแดงที่ไม่เพียงแต่มีต้นตอเพื่อขับไล่ ยังมีไขว่ไขว่ในมือเพื่อเปิดปฏิบัติการปาดไส้หน้า โดยนายชวน หลีกภัย ประธานที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์คือเหยื่อรายแรกขณะลงพื้นที่ จังหวัดลำปาง ตามมาด้วยรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลล้วนถูกไล่ล่าอย่างกระชั้นชิด ไม่ต่างอะไรกับที่กลุ่มพันธมิตรฯ เคยปฏิบัติมาก่อน

ปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2552 รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์แถลงสรุปสถิติคดีอาญาการรับแจ้งเหตุจากการชุมนุมทางการเมืองของ 2 ฝ่าย ตั้งแต่เกิดการชุมนุมจนถึงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2552 รวม 145 คดี มีคดีอาญาเกิดขึ้นในพื้นที่ 18 จังหวัด 7 กองบัญชาการ ผลการสอบสวนเสร็จแล้ว 46 คดี คงเหลืออีก 99 คดี เป็นคดีที่ พปป. ร้องทุกข์กล่าวโทษ 43 คดี รวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว 15 คดี และเป็นคดีที่ พปป. ถูกร้องทุกข์กล่าวโทษอีก 102 คดี รวบรวมหลักฐานเสร็จแล้ว 31 คดี¹⁵ ทั้งนี้ตลอดเวลาที่เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นนี้ จากการสอบสวนรายงานเรื่องผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง สรุปได้ว่าความไม่สงบที่เกิดขึ้นตั้งแต่หลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตรวม 11 คน และผู้บาดเจ็บ 1,121 คน

จะหยุดการแบ่งขั้วแยกข้างได้ ต้องหยุดความสุดโต่งทั้งสองข้าง

ปี 2552 การเคลื่อนไหวทางการเมืองบนท้องถนน เปลี่ยนจากคนเสื้อเหลืองมาเป็นคนเสื้อแดงอย่างเต็มรูปแบบ ความแตกแยกของสังคมไทยที่บาดหมาง และร้าวลึก มาตลอด 3 ปีเต็ม จะก้าวเดินต่อไปได้อย่างไรนั้น กลุ่มองค์กรและนักวิชาการสังคมต่างเรียกร้องให้ประชาชนร่วมกันสร้างกระแสการเปิดพื้นที่ ที่ปราศจากสีปราศจากข้างให้แลกเปลี่ยนกันให้ได้ ทางฟากรัฐบาลเองก็มอบหมายสถาบันพระปกเกล้าให้เข้ามาเป็นคนกลางในการปฏิรูปการเมือง ซึ่งพรรคร่วมฝ่ายด้านก็เห็นพ้องโดยหวังให้มุ่งเน้นสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในการปฏิรูปการเมืองครั้งใหม่ที่จะเกิดขึ้นนี้ด้วย

สุรชาติ บำรุงสุข นักวิชาการด้านความมั่นคงวิเคราะห์ว่า ความแตกแยกแบบแบ่งขั้วแยกข้างนี้ มีฐานมาจากระบบความคิดแบบสุดโต่งทั้งสองข้าง ทำให้สังคมไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดการทำลายล้างทางการเมืองแบบ “ล่าและทำลายผู้ที่คิดว่าเป็นศัตรู” ชะตากรรมของประเทศจึงแขวนอยู่กับความขัดแย้งที่น่าสะพรึงกลัวนี้¹⁶

หนทางที่จะหลุดไปจากความขัดแย้งสุดขั้วก็คือ ต้องสร้างพลังที่มีสติและวุฒิภาวะจากทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดกระแสการเจรจา ประนีประนอม และพร้อมรับผิดขึ้นมาให้ได้

ลำดับเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองตั้งแต่เดือนกันยายน 2547-มกราคม 2552

25 กันยายน 2547	ประชาชนชุมนุมขับไล่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ให้ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยมีการปราศรัยกันที่ท้องสนามหลวง และมีการเคลื่อนขบวนคารุณามุมไปยังใจกลางเมืองที่เป็นย่านธุรกิจ มีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย การชุมนุมยืดเยื้อข้ามปี และสิ้นสุดลงเมื่อมีการรัฐประหาร
19 กันยายน 2549	เกิดรัฐประหารล้มรัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และแต่งตั้งพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี (1 ตุลาคม 2549 – 29 มกราคม 2551)
30 พฤษภาคม 2550	ตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักไทย
22 กรกฎาคม 2550	เกิดการปะทะกันของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปช.) และตำรวจ ที่หน้าบ้านสี่เสาเทเวศร์ ของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์
19 สิงหาคม 2550	ประชาชนทั่วประเทศลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 (เห็นด้วยร้อยละ 58 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 42) โดยมีบัตรเสียประมาณร้อยละ 2 จากจำนวนบัตรที่มาลงคะแนนทั้งหมด
23 ธันวาคม 2550	พรรคพลังประชาชน ชนะการเลือกตั้ง และนายสมคิด สุนทรเวช หัวหน้าพรรคพลังประชาชน เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551 (สิ้นสุดวันที่ 18 กันยายน 2551)
25 พฤษภาคม 2551	กลุ่มพันธมิตรฯ เริ่มต้นชุมนุมประท้วงให้นายสมคิด สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง และใช้แผนดาวกระจายไปประชุมปิดล้อมสถานที่ต่างๆ เพื่อกดดันรัฐบาล และไปปิดกั้นกลุ่มหน้าทำเนียบรัฐบาลตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน
26 สิงหาคม 2551	กลุ่มพันธมิตรฯ ยึดสถานีโทรทัศน์เอ็นบีที ของรัฐบาล ล้อมกระทรวง 3 กระทรวง และยึดทำเนียบรัฐบาลใช้เป็นพื้นที่ปักหลักการชุมนุม
2 กันยายน 2551	เกิดการปะทะกันของกลุ่ม นปช. กับ พปป. มีผู้เสียชีวิต 1 คน และบาดเจ็บ 38 คน จนนายสมคิด สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ต้องออกประกาศใช้ พ.ร.ก.บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในเขตกรุงเทพมหานคร
9 กันยายน 2551	ตุลาการรัฐธรรมนูญตัดสินให้นายสมคิด สุนทรเวช หมดสถานะภานายกรัฐมนตรี เนื่องจากเป็นลูกจ้างเอกชนจัดรายการโทรทัศน์ “ชิมไป บ่นไป”
17 กันยายน 2551	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี (สิ้นสุดวันที่ 2 ธันวาคม 2551 หลังจากมีการยุบพรรคพลังประชาชน)
7 ตุลาคม 2551	ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายการชุมนุมกลุ่มพันธมิตรฯ หน้าอาคารรัฐสภา มีผู้บาดเจ็บ 358 คน เสียชีวิต 2 คน
23-26 พฤศจิกายน 2551	กลุ่มพันธมิตรฯ ปิดล้อมทำเนียบรัฐบาลชั่วคราว ที่อาคารรับรองพิเศษ ทำอากาศยานดอนเมือง เรียกร้องให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ลาออกจากตำแหน่ง และวันที่ 26 พฤศจิกายน 2551 เข้ายึดสนามบินสุวรรณภูมิ
2 ธันวาคม 2551	ตุลาการรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคพลังประชาชน พรรคมีขนิมิตอธิปไตย และพรรคชาติไทย จากเหตุทุจริตการเลือกตั้ง
3 ธันวาคม 2551	กลุ่มพันธมิตรฯ ยุติการชุมนุมทั้งที่เนียบรัฐบาล ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ และทำอากาศยานดอนเมือง
15 ธันวาคม 2551	มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยวิสามัญ ลงมติเลือก นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์เป็นนายกรัฐมนตรี
31 มกราคม 2552	แกนนำกลุ่ม นปช. รวมตัวกันที่ท้องสนามหลวง เข้าปิดล้อมทำเนียบรัฐบาล ขับไล่รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ